

TARBIJAVAIKLUSTE KOMISJONI OTSUS

Asja number	19-1/22-08721-007
Otsuse kuupäev	17. okt 2022
Komisjoni koosseis	Esimees Mihkel Kivisalu
Tarbija	
Kaupleja	Sihtasutus Õpilasmalev, 90006271
Tarbija nõue	lepingust taganemine
Asja läbivaatamise aeg	14. okt 2022

Resolutsioon:

1. Tarbija avaldus rahuldada. Kaupleja peab tarbijale tagastama 45 eurot.

Komisjoni otsus täidetakse 30 päeva jooksul, arvates selle Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti veebilehel avaldamise päevale järgnevast päevast.

Kui vaidlevad pooled otsusega ei nõustu, on neil õigus pöörduda sama vaidluse läbivaatamiseks maakohtusse.

Kaupleja peab Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametit kirjalikult teavitama otsuse täitmisest 30 päeva jooksul arvates otsuse ameti veebilehel avaldamise päevale järgnevast päevast või samas asjas maakohtusse pöördumisest, lisades ära kirja maakohtule esitatud hagiavaldusest.

Asjaolud:

Tarbija avaldab, et registreeris tütre Tallinna Circle K 2 õpilasmalevasse ja tasus 30.05.2022 osalustasu 45 eurot. Järgmisel päeval toimus koosolek ja tütar keeldus malevasse minemast.

Tarbija esitas 31.05.2022 taotluse raha tagastamiseks.

Asjaoludest nähtuvalt toimub malev 18.07 - 05.08.2022, mis oli poolteist kuud hiljem raha tasumisest.

Kaupleja seisukoht:

Kaupleja märgib, et "avalduse esitaja sõnul ei meeldinud lapsele Sihtasutuse Õpilasmalev Circle K 2 rühma rühmajuhtide suhtlusviis ja kategoorilisus. Väga mugavalt muidugi ei täpsustata, mis siis täpsemalt suhtlusviisi juures ei meeldinud ja mida tähendab kategoorilisus?

Rühmajuhtide sõnul edastati rühma Circle K 2 esimesele kohtumisele tulnud noortele informatsioon rühmas toimuma hakkava kohta. Muu hulgas selgitati, et malevarühmas osalemine ei tähenda ainult Circle K Eesti AS teenindusjaamas tööl käimist, vaid ka pärast tööaega osalemist rühma ühistegevustes (nt meeskondlikud tegevused, väljasõidud, EÕM kokkutulekuks ettevalmistused vms). Selgelt andsid rühmajuhid mõista, et rühma noortelt eeldatakse kõigis tegevustes osalemist ja selleks olid rühmajuhid noortele edastanud juba

enne kohtumist vastava sisuga kirjaliku ankeedi („Circle K 2 maleva osaleja ankeet“ – lisatud ka avalduse 22-08721 juurde), kus kenasti loetletud rühmale planeeritud tegevused.

Kui selles seisnes „kategoorilisus“, siis kinnitame, et rühmajuhid ei läinud mingil moel vastuollu Sihtasutuse Õpilasmalev malevarühmade läbiviimise põhimõtetega. Info selle kohta, et malevarühmas osalemine tähendab ka tööaja järgseid ühistegevusi, on kättesaadav aastaringselt Sihtasutuse Õpilasmalev veebilehelt: <http://www.malev.ee/ee/1565/malevlasele>

Rühmajuhtide ülesanne on ka muuhulgas tegeleda tööjärgse ühisaja planeerimise ja sisustamisega. Circle K 2 rühmajuhid omavad kahepeale pikaajast kogemust malevarühmade juhtimisel ja oskavad planeerida ühelt poolt nii huvitavaid kui ka harivaid ühistegevusi. Oma aega kui ka energiat panustanud rühmajuhtidel on loomulikult õigus soovida, et nende töö ja vaev tühja ei jookseks.

Lisaks rõhutame veelkord, et Circle K 2 rühmajuhid on omal initsiatiivil koostanud väga põhjaliku ja informatiivse ankeedi. Seega olid rühmas osalejad aegsasti teadlikud rühma plaanidest ja need ei saanud kellelegi tulla üllatusena.

Lisaks on Sihtasutuse Õpilasmalev veebilehel aastaringselt kättesaadav info (<http://www.malev.ee/ee/1565/malevlasele>), et malevakohast loobumisel osalustasu ei tagastata. Sama info on meie veebilehel ka jaotuses Malevlasele - KKK: <http://www.malev.ee/ee/1567/kkk>

Ning lisaks tuli info osalustasu mitte tagastamise kohta koos rühma pääsemise teavitusega („Maleva kirjad“ – lisatud avaldusele 22-08721).

Seega ei tunne me, et osalustasu tagastamise nõue on õigustatud.

Sihtasutuse Õpilasmalev soovitusel edaspidiseks:

Paneme südamele, et malevarühma pääsenud noor ei loobuks nii kergekäeliselt oma kohast. Tuletame meelde, et malevakohtadele on arvestatav konkurents ja kaugeltki mitte kõik malevarühma soovivad noored ei pääse sinna;

Alati anda olukordadele ja inimestele võimalus, mitte selga keerata ja ära minna. Esmase emotsiooni pealt ei tasu kunagi otsustada. Mõistame, et uued inimesed ja nende arusaamad (sh suhtlusstiil) võivad olla teinekord erinev sellest, millega ollakse harjunud. Elus tulebki väga palju selliseid olukordi ette ning õpilasmaleva rühm on koht, kus saab turvaliselt harjutada erinevate ja uute olukordadega kohanemist;

Alati tasub teha enne otsuse langetamist taustauuringut ja lugeda infot, mis on avalikult „teenuse“ kohta jagatud. Praegusel juhul oluks vajalik tutvuda Sihtasutuse Õpilasmalev veebilehel infoga malevlasele."

Komisjoni põhjendus:

Komisjon võtab tarbijakaitseseaduse § 48 lg 6 kohaselt vaidluse lahendamisel aluseks tarbija avalduse ja olemasoleva teabe.

Tarbija esitas kaupleja vastu nõude üleantu tagastamiseks. Komisjon, tutvunud tarbija avaldusega ning sellele lisatud materjaliga, leidis, et tarbija avaldus kuulub rahuldamisele.

Pooled sõlmisid lepingu maleva teenuse osutamiseks, tarbija tasus 30.05.2022 osalustasu 45 eurot ning Tarbija esitas 31.05.2022 taotluse raha tagastamiseks. Tarbija soovis koheselt pärast koosoleku toimumist lepingust taganeda, kuivõrd tema tütrele ei sobinud antud malev.

Riigikohus on lahendis nr 3-2-1-56-11 märkinud, et leping, mille sisuks on teenuse osutamise protsess, mitte tulemuse kui sellise saavutamine, vastab VÕS §-s 619 sätestatud käsunduslepingu mõistele, mitte VÕS §-s 635 sätestatud töövõtulepingu mõistele. Ka antud juhul vastab malev oma sisult teenuse osutamise protsessile, kuivõrd protsessi käigus saavad osalejad uusi teadmisi töösuhete, -keskkonna ning karjääriplaneerimise kohta ehk tegemist ei ole konkreetse tulemuse saavutamine. Seega on pooltevahel sõlmitud käsundusleping, mis on oma olemuselt kestvusleping.

Riigikohtu tsiviilkolleegiumi otsuses nr 3-2-1-102-07 märgiti, et kestvusleping on püsiva kohustuse või korduvate kohustuste täitmisele suunatud leping, mida täidetakse pikema aja jooksul, samuti peab kohustuse täitmises esinema mingi korduvus või perioodilisus. Ka antud juhul vastab poolte leping eeltoodud korduvuse ja pikema ajalisuse tunnustele. Kuna pooled osaleksid mõne nädala jooksul töandja juures ning omandaksid kogemuse tööturul ning sealjuures oleksid tehtavad tegevused korduvuslikku laadi.

Poolte vahel on vaidlus lepingust taganemise osas. Antud juhul on tarbija taganenud teenuslepingust sisuliselt 1 päeva jooksul. Teiseks väärib märkimist, et malev toimus ca 1,5 kuud hiljem.

Riigikohtu otsuse nr 2-17-284/42 kohaselt on Kolleegiumi arvates on aga vähemalt üldjuhul kestvuslepingu ülesütleamise õiguse piiramine tüüptingimustes (eriti selge vastusaadava hüveta) käsitatav tüüptingimusena, mis kahjustab tarbijat ebamõistlikult ja on seetõttu tühine VÕS § 42 lg 1 esimese lause järgi. Ebamõistlikku kahjustamist VÕS § 42 lg 1 teise lause järgi eeldatakse mh siis, kui tüüptingimusega kaldutakse kõrvale seaduse olulisest põhimõttest. Kestvuslepingu ülesütleamise õiguse üldine võimaldamine on kolleegiumi arvates seaduse oluline põhimõte. Kestvuslepingu ülesütleamise õiguse kasutamise saab sisuliselt teha võimatuks sellele n-ö piisava tasu kehtestamisega. Tegemist on ülesütleamisõiguse piiramisega ja kui selline tasu on ebaproportsionaalne, on ka selline piirang tühine. Kolleegiumi arvates on tarbijale lepingu seaduses sätestatud lõpetamise õiguse kasutamisele tasu maksmise kohustuse sätestamine vähemalt üldjuhul tarbijat ebamõistlikult kahjustav ja seega tühine tüüptingimus.

Riigikohus on lahendis nr 2-17-284 märkinud, et kestvuslepingu ülesütleamise õiguse kasutamise saab sisuliselt teha võimatuks sellele n-ö piisava tasu kehtestamisega. Tegemist on ülesütleamisõiguse piiramisega ja kui selline tasu on ebaproportsionaalne, on ka selline piirang tühine. Kolleegiumi arvates on tarbijale lepingu seaduses sätestatud lõpetamise õiguse kasutamisele tasu maksmise kohustuse sätestamine vähemalt üldjuhul tarbijat ebamõistlikult kahjustav ja seega tühine tüüptingimus.

Komisjon leiab, et praegusel juhul on asjaomane kohaldada ka eeltoodut. Tarbija on taganenud teenuslepingust sisuliselt 1 päeva jooksul ning käsunduslepingut ei ole hakatud täitma ja kaupleja ei ole 1 päeva jooksul teinud ettevalmistusi, mille osas oleks kauplejal õigus nõuda kulutuse hüvitamist. Seega on tegemist tühise tüüptingimusega, kuna kaupleja on sidunud lepingust taganemise sisuliselt täiesmahus tasu kinnipidamisega. Komisjoni hinnangul on tarbijal antud juhul õigus taganeda ning õigus nõuda tasude tagastamist.

Lahendis nr 3-2-1-102-07 on kohus märkinud, et hea usu põhimõtte üheks funktsiooniks on

lepingust või seadusest tulenevate õiguste teostamise kuritarvitamise piiramine. Lepingust või seadusest tulenevate õiguste teostamist loetakse õiguse kuritarvitamiseks juhul, kui õigusi teostatakse vastuolus hea usu põhimõttega. Õiguste kuritarvitamine võib toimuda erinevalt, sealhulgas vastuolulise käitumisega. Komisjoni hinnangul võib õiguste hea usu põhimõtte vastaseks teostamiseks võib teatud olukorras olla ka taganemisõiguse piiramine olukorras, kus lepingust taganeti ligikaudu 24 tunni jooksul.

VÕS 35 lg 2 järgi eeldatakse, et tüüptingimust ei ole eraldi läbi räägitud (vt eeltoodu kohta Riigikohtu 8. mai 2007. a otsus tsiviilasjas nr 3-2-1-45-07, p 11; 6. juuni 2012. a otsus tsiviilasjas nr 3-2-1-66-12, p 12). Riigikohus on lahendis nr 3-2-1-64-07 märkinud, et VÕS § 35 lg 1 kohaselt loetakse tüüptingimuseks nii lepingutingimus, mis on välja töötatud korduvaks kasutamiseks tüüplepingutes, kui ka muu ilma läbirääkimisteta eelnevalt välja töötatud lepingutingimus, mille sisu ei ole pool, kelle suhtes seda kasutatakse, võimaline mõjutama. Tüüptingimuste kasutamise korral on üldjuhul tegemist pooltevahelise läbirääkimispositsiooni ebavõrdsusega. Antud juhul on kaupleja kasutanud oma teenuse puhul tüüptingimusi (kuivõrd kodulehel olevad tingimused läbiräägitavad ei ole). Samas ei ole kaupleja arvestanud, et tüüptingimus peab olema seadusega kooskõlas.

VÕS § 42 lg 1 sätestab, et tüüptingimus on tühine, kui see lepingu olemust, sisu, sõlmimise viisi, lepingupoolte huvisid ja teisi olulisi asjaolusid arvestades kahjustab teist lepingupoolt ebamõistlikult, eelkõige siis, kui tüüptingimusega on lepingust tulenevate õiguste ja kohustuste tasakaalu teise lepingupoolte kahjuks oluliselt rikutud. Ebamõistlikku kahjustamist eeldatakse, kui tüüptingimusega kaldutakse kõrvale seaduse olulisest põhimõttest või kui tüüptingimus piirab teise lepingupoolte lepingu olemusest tulenevaid õiguseid ja kohustusi selliselt, et lepingu eesmärgi saavutamine muutub küsitavaks. Tüüptingimuse tühisust ja sellega seotud asjaolusid hinnatakse lepingu sõlmimise aja seisuga.

VÕS § 42 lg 3 p 30 kohaselt on Lepingus, mille teiseks pooleks on tarbija, on ebamõistlikult kahjustav eelkõige tüüptingimus, millega nähakse ette, et juhul, kui tingimuse kasutaja lõpetab lepingu ühepoolset, võib ta keelduda raha tagastamisest, mille teine lepingupool on talle maksnud tema poolt veel täitmata kohustuse eest või lubatakse tingimuse kasutajal jätta endale teise poole tasutud raha, kui teine pool lepingut ei sõlmi või ei täida, ja kui teisele poolele ei nähta ette sama suurt hüvitist, kui tingimuse kasutaja ise lepingut ei sõlmi või ei täida.

Komisjon märgib, et VÕS § 1 lg 4 alusel võib seadusest tuleneda, et lepingule või muule võlasuhte kohaldatakse erireegleid juhul, kui lepingu või võlasuhte pooleks on tarbija või ettevõtja. VÕS § 1 lg 5 nähtub, et tarbija käesoleva seaduse tähenduses on füüsiline isik, kes teeb tehingu, mis ei seonu iseseisva majandus- või kutsetegevuse läbiviimisega. VÕS § 5 sätestab, et VÕS-S sätestatust võib võlasuhte poolte või lepingupoolte kokkuleppel kõrvale kalduda, kui seaduses ei ole otse sätestatud või sätte olemusest ei tulene, et seadusest kõrvalekaldumine ei ole lubatud või kui kõrvalekaldumine oleks vastuolus avaliku korra või heade kommetega või rikuks isiku põhiõigusi.

Võs § 631 sätestab, et kumbki lepingupool võib nii tähtajalise kui tähtajatu käsunduslepingu üles öelda käesoleva seaduse §-s 630 sätestatud järgimata, kui ilmneb, et kõiki asjaolusid arvesse võttes ja mõlema lepingupoolte huvisid kaaludes ei või oodata, et lepingut üles öelda sooviv pool jätkaks käsunduslepingu täitmist kuni ülesütlemistähtaja või lepingu tähtaja möödumiseni või käsundi täitmiseni.

VÕS § 189 lg 1 alusel lepingust taganemise korral võib kumbki lepingupool nõuda tema

poolt lepingu alusel üleantu tagastamist ning saadud viljade ja muu kasu väljaandmist, kui ta tagastab kõik üleantu.

Seega kuna kaupleja tüüptingimus osalustasu osas on tühine ja tarbija on õigeaegselt ja korrektselt taganenud, kuulub osalustasu tagastamisele.

TKS § 60 lg 2 järgi kui pooled komisjoni otsusega ei nõustu ja seda ei järgi võivad nad pöörduda sama vaidluse läbivaatamiseks maakohtusse.

Mihkel Kivisalu
/allkirjastatud digitaalselt/